

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

PÕLLUMAJANDUSLIK NOORSOO KUUKIRI

1940

VIII aastabäk

Toimetaja mag. agr. E. VINT. Vastutav toimetaja E. JUST.
Väljaandja EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pärnu mnt. 6, pk. 54, tel. 484-15.
Tellimishind: 120 snt. aastas, 65 snt. poolaastas.

Nr. 2

Veebruar

Vabadussõja sangarid:

Eesti omariikluse tähiseid.

Mõtteid peaminister prof. J. Uluotsa kõnest.

Rahvad, kes ei ole seemiselt seotud, kelle üksikud osad ei ole seotud, need on udusulgede hümnikud, mida võivad riigid ja rahvad võivad kergesti igasse ilma-kaarde laiali paisata ja need rahvad on kadumisele määratud ja samuti nende rahvaste riiklikud korraldused.

Rahvad, kes on saanud oma sisemist elu korraldada teatavaks ühiseks tervikuks, on püsinud ka kõige raskematest katsumisaegadest hoolimata. Kogu eesti rahva majanduslikku elu peab korraldatama nõnda, et see võimaluste järgi kõigile rahuldust annab. Meie kultuuriline elu peab olema nõnda korraldatud, et meie kodanikud tunneksid end osasaajatena meie kultuuri saavutustes. Riigielu juhtimine ja korraldamine peab toimuma nõnda, et see oleks teatavas kooskõlas meie rahva riiklikult mõtleva elanikkonna arvamustega.

Jääb järele vaid küsimus, kas on meil endil, väikesel eesti rahval, niisugusel ajal, nagu praegu, vajalik end sisemiselt korraldada ja seada ja kas ei ole küllalt teisi, kes teevad nõnda, nagu vajalik, ilma et meil endil tuleks siin midagi teha?

Tahaksin sellele vastata, et

eesti rahva endakorraldamine ja sellega ka riiklikkus on eesti rahvale niisuguseks väärtuseks, mis mitmeist väärtustest osutub kõige kõrgemaks.

Mis ka ilal ei sünniks ühele rahvale, kui aga tal endal ei ole võimalik ise oma elu korraldada oma äranägemise ja tahte järgi, siis on ta ikka teiste võimu all seisev rahvas, on keldritaim, mis vaevaline ja nõrk. Rahval, kes end tahab elus mitmekülgsest avaldada ja kõiki oma võimeid kasutada, on vajalik ise enda korraldamine. See saab toimuda ainult oma riigis. Ka meie omariiklik elu tõendab seda.

Meie põllumajandus on oluliselt arenenud meie iseseisvuse ajal, võrreldes sellega, mis oli varem. Meie tööstuses on tekkinud Eesti Vabariigi kestel palju tööharusid, mida varem ei olnud. On õige, et mõned tööharud on tagasi läinud, kuna nad ei ole Eesti oludele vastavad olnud, kuid teised on juurde tulnud. Vaatame meie liiklusteid, meie kooliharidust ja kõike muud. Kõik need on meie iseseisvuse ajal palju arenenud. Kas sellega tahaksme öelda, et meie oleme kõik teinud. Mitte sugugi. Tahan toonitada, et meie elus iseseisvuse aeg on aidanud palju kaasa kogu meie rahva elu korraldamisel. Ja kui ühte ja teist veel palju teha on, siis see vaid nõuab, et meie iseseisvuse aeg kaua püsiks. Kui nõnda on ja nõnda see on, siis meie ei saa käesoleval pakasel, külmal ja raskel ajastul käsi longu lasta ja öelda, et tehku teised, vaid meie ise peame püüdma teha, meie ise oleme kutsutud tegema, mida meie aeg meilt nõuab.

Võiks ainult lõpuks küsida, kas maksab meil praegusel ajal seda teha, kas meil on usku ja lootust, et meie praegusest ajastust saame edasi püsida iseseisva rahvana ja üldse rahvana. Ma ei tahaks sel puhul hakata otsima tõendeid ja näiteid teiste rahvaste elust. Mul on olnud võimalus uurida ja vaadelda eesti rahva enda elu minevikus ja pean tunnustama, et

kõige rohkem õpetab Eesti praegusi ja tulevasi rahvapõlvi eesti rahva enda minevik.

See näitab, et oleme täepoolest vana Euroopa rahvas. Meie ei ole noor rahvas, nagu seda on püütud söpeldasti tõendada. Meie kultuur, meie mõttekiik on vana rahva oma ja mitte noore ja vähese kultuuriga rahva oma. Järk-järgult meie rahvas kaotas võimaluse end valitseda, edasi ta kaotas võimaluse oma maad omaks pidada. Viimati kaotas suurel määral usu endasse.

Väljaspool olijad ja uurijad vaid 150—200 aastat tagasi arvasid, et eesti rahvas on hävinemas. Seepärast toleaeegsed Eestile heatahtlikud välismaalased mõtlesid, et meie rahvas on ainult uurimiseese, niisamuti kui putukas, mis kaob. Aga ometi need välismaalased eksisid. Uuemad uurimused näitasid, et eesti rahvas oma paremate tütarde ja poegade näol sadade aastate jooksul, olgugi et Eesti näis olevat määratud kadumisele, ei kaotanud usku oma olemisse. See on huvitav ühe rahva ajaloos ja näitab ühe rahva elujõudu ja sitkust. Just sel ajal kui ümbrus näis olevat kõige pimedam, valgus kõige kaugemal, torm kõige tugevam, lõi eesti rahvas oma suure vaimutöö, mida nimetame „Kalevipojaks”. „Kalevipojas” eesti rahvas kirjeldab iseennast, maalides Kalevipoega aheldatuna kalju külge. Samal ajal sama rahvas vabaduse poolest kalju külge aheldatuna ütleb, et küll tuleb kord aeg, mil ahelad purustatakse, mil Kalev tuleb koju. Kõik see pole midagi muud, kui ühe rahva vääramatu ja kustumatu usk oma tulevikku. Praegune aeg ei ole säärane, kus seda usku peaksime kaotama. Selles oma usus peame palju rohkem kui ial varem, mõtlema, et see maa, kus asume, on meie eisiisade ja esiemade töö, vaeva ja verega immutatud maa. Siin maapinnal on nad loonud selle kultuuri, mille pealtnägijaks ja osasaajaks meie kõik praegu oleme ning

sellel maal meie tahame igavesti elada ja oma elu ise korraldada,

ja korraldada nii praeguste kui ka tulevaste põlvete näol, et vereside põlvete vahel ei pea mitte ialgi katkema. See rahvas, kes on nagu sitke puu, mis tuleb mullast ja tahab üles kasvada, kui ka ta oksid teinekord purustatakse ja sunnitakse kõrvale kasvama, ikka ta püüab uusi oksid ajades sirgeks, sirutada end valguse, päikese ja tähtede poole, niipalju kui see võimalik.

Niisugune on eesti rahvas minevikus olnud ja on ka praegu. Ma tahaksin öelda, et ei ole palju neid rahvaid, kes oleks ka praeguse sõja kestel avaldanud niisugust arusaamist ja küpsust, nagu on seda eesti rahvas oma valdavas enamuses teinud. See on vana kultuurrahvas, oma iseolemist armastav rahvas, kes nõnda on talitanud.

Praegu ei ela meie kerges olustikus. Aga ma pean ütlema, et meie rahvas oma otsustavas hulgas on näidanud seda tahet ja arusaamist edasi elada. Seda usku, Eesti tulevikku, mis ei lase Eestit ialgi kustuda, vaid elab edasi ja kandub põlvest põlve ka tulevikus.

Noorte kohustus.

Viimasel ajal on noorte keskel levinud valearusaamine. Kurdetakse põllutöö raskuse ja mustuse üle, kuna linna elu selle vastu peetakse kergemaks. Tegelikuses on olukord teissugune. Maa kasvatab elujõulisi, priskeid perepoegi ja peretütreid. Töö toimub puhtas õhus ja vabas looduses, mis arendab organismi tugevaks ja vastupidavaks. Linnas ettevõtetes ja käitistes on töö ruumis, kus õhk rikutud, täis tolmu ja suitsu — organism jääb nõrgaks nagu keldris kasvanud taim, mis päikest pole saanud. Kui säärane elujõuetu taim tuua välja ilmastiku mõjude kätte, siis ta hävineb.

Maanoored, heitkem pilk minevikku, kus meie esivanemad olid võõra võimu

all, kus ei tundud öö ega päeva vahet. Varahommikust hilisõhtuni tuli töötada mõisa põllul ja mõnikord öödki lisaks võtta, et kõigege toime tulla. Selle kõrval ootas oma töö tegijaid. Kuna päeval aega ei jatkunud, sest mõisa töö nõudis suurema osa ajast, tuli varastada magamisega. Kui päeval silmad kinni vajusid oli tantsimas kubjakepp. — Töö ja raskus oli suur. Kuid, kas esivanemad kaotasid töötahte, kas jätsid oma põllu harimata. Ei noored! Vaikides ja kannatlikult töötati. Salaja hõõgus rinnas tuluke, mis ihkas vabadust. — Vabadust, kus igaüks oleks peremees, kus igaühel oleks oma põld ja majapidamine. See tuluke paisus, süttas teisi ja suures heitluses saavutati aare, mida

nii kaana igatseti — vabadus. Igal aastal 24. veebruaril tuletatakse meelde neid võitlusi ja võite minevikus. Silmade ette kerkivad need ohvrid, mida nõudis maa vabastamine. Kui palju on perekondi, kus langesid lapsed ja isad, kui palju on neid, kes andsid vabaduse eest oma tervise. See kõik seab meile kohustusi ega luba maha jätta maad.

Maanoored, aastad on möödunud, esivanemad puhkavad juba viimases puhkepaigas; ka vanemad on vanaks jäänud ja tahaksid rahus oma vanadusepäevi veeta. Oma tehtud töö jäta- vad nad teile. Teie astute talu juhtima. Kuid nüüd kuulub kurtmisi. Püütakse põgeneda maalt linna, kus arvatakse leida õnne, kust loodetakse leida õnne, kust loodetakse leida kulda ja hõbedat, kus pehme siidvaibaga voodid, kus ei tarvitse töötada. Need kõik on pette- kujutlused ja õhulossid, mis purunevad ja ei täitu millalgi. Kas elada ainult unistustele ja põlata tööd? Ei. Töö on au asjaks mitte häbiks. Töö viib meid kõiki edasi. Suurmeeste elukäike luges leiate ainult suuri raskusi elus, kuid kindla tahte ja püsivusega on need raskused võidetud. On jõutud

nende õilsate eesmärkideni, mis alguses paistsid võimatutena. Miks teie noored tahate nõrgemad olla oma eelkäijatest? Miks tahate põgeneda töö ja raskuste eest ning miks häbenete tunnistamast oma maapäritolu? Miks tahate hüljata oma vanemate töövaeva? Kas seepärast kõike, et maa on kõikide tallata ja segada? Ei noored, see arusaamine on vale. Maas peituvad määramatud varandused, kuigi meie maal ei ole kulda ega hõbedat. Miks lasta neid kasutamatuks seista. On tarvis töökäsi, kes neid aardeid päevavalgele tooksid, kes hakkaksid kasutama peidetud rik- kusi.

Maanoored, kui oskame hinnata maa väärtust, kui süveneb meis maa- armastus ja jääme truuks kodumaa mullale, siis suudame täita kodaniku kohustusi tulevikus, mida nõuab meilt riigi ja rahva olemasolu. Iga riigi ole- masolu alusvaraks on maa. Kui hävi- tatakse maa, on hävinenud ka riik. Sellepärast noored — rakendage kõik käed tööle eesti talu ja meie kodumaa edasiviimiseks.

Aksel Muuga.

Ikka nii vägevasti, võimukasti . . .

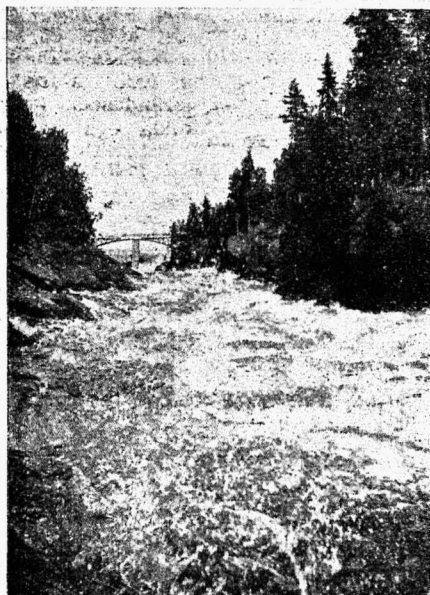
Kogu maailm jälgib praegu põnevusega sündmusi pakasel põhja- maal Soomes. Tutvume siinkohal pisut ühe osaga Soome loodusest, nii nagu see oli suvisel ajal ja rahulikes oludes. Teeme koos väikese matka Saima rannale ja kohisevale Imatralle.

Aurik libiseb Lappeen-ranna suvituslinnakese sadamast välja Saima helkivale seljale ja võtab suuna Vuoksenniska poole. Paremale poole jääb kallas, kus kaljusel pinnal kasvab mets, niikaugele kui silm ulatub nägema. Tundub kohati üsna imena, kuidas puud suudavad kasvada peagu paljal graniidil. Vasakul avaneb veeväli lugematute saarte ja saa- rekestega, mille vahelt laev omale kiira-käära otsib teed, möödub Lau- ritsala juures Saima kanali algusest ja pöörduv lahtisele järvele. Vesi ja mets. Kuskil ei puutu silma talusid ega põlde. Ainult harva välgah- tub puude keskelt punane paadisild, saun järve rannal ja punavalge elamu, kõik kahekordistudes peegelselgēs vees.

Metsa tumerohelisel taustal, siniste vete ääres, on need rootsipu- nased, valgete liistudega kaunistatud majad võrratult kaunid ja mällu- kiinduvad.

Rannametsadest kerkib kohati suitsujugasid õhku: seal asuvad laua-, vineeri-, tselluloosi j. m. vabrikud. On ju Karjala, see „laulu lai kodumaa“ peamiselt mesatööstuse ja kalastuse piirkond.

Seal, kus veeväli vasakul avardub Suur-Saimaks, ei kohta silm taevarannal muud kui vett.

Imatra kosk.

Südasuvise taeva soe sära kummub üle avara siniselge vee, millel aegajalt liugleb valgeid purjesid, üle suurte metsade vaikuse ja üle kaugele mägede kumeruse.

Rahu ja puhtuse tunne valdab kõiki meeli selle ääretu vee ja lõputute metsade keskel.

— Vuoksenniska. Siin tuleb laevalt lahkuda. Imatralle on siit 7 kilomeetrit.

Vägevasti, võimukasti
Saima laine veereb Vuoksa jõel.
Ikka nii vägevasti, võimukasti
Saima laine veereb Vuoksa jõel,
Mägi püüab korraga
Vetevõimu kiusata
Sünnitelles salakaljusid.
Saima lained uinuvad,
Vuoksas on nad vägevad,
Kivimüürid, kaljudki ei või neid pidada.
Nõnda rahvad vapramad
Purustavad ahelad.
Kiusatulle maale Sulle
Võidulaulu laulab Imatra!

Nõnda kõneleb tuntud laul.

Saima nimetuse all on mõistetav terve omavahel ühendusesolev järvede süsteem, pindalalt ümber 60.000 ruutkm., s. o. 20% kogu Soome maast. Ta ulatub kaugele Karjalasse ja Savosse, ahendudes vahetevahel jõe laiuseks ja ootamatult avardades jälle laiaks veeväljaks. Suur-Saima kaguservast algab Vuoksa oma teed alla Laadoga poole. Teel tuleb tal läbi murda Soome suurest mäeahelikust Salpausselkä'st.

Tuhandete järvede ühinenud veed põrkavad vastu kõrget kaljust mäeseina. Vihase hooga viskuvad nad Vuoksenniskast — Vuoksakuklast — alla ja moodustavad vähemaid kärestikke, nagu Tainionkoski või Väike-Imatra ja paar teist. Kaugemal laieneb jõesäng 115 mtr. laiuseni, kuni korraga võimsad järsud kaljuseinad tee uuesti sulevad, surudes hoogsad vood 19 mtr. laiusesse kitsastikku. Siin, kus vood omale kaljudest tee läbi murravad pidurdamatu jõuga, siin sünnibki Imatra.

Vihase hooga paiskuvad võimsad vood vastu süngeid kaljusid, viskuvad nendelt alla, paiskuvad vastu uusi kaljumürakaid; valge vaht tuiskab pilvena kõrgele ja kaljud näivad vappuvat.

Astudes Vuoksa kaldal asuvasse Valtiohotelli, tundub suur, mitmekordne graniidist maja üleni vibisevat, nii võimsalt lööb Imatra pulss.

Kui seisatud kosel kohal kõrgel kitsal sillal ja vaatad alla, lööb kose metsik, jõuline hoog kuidagi verre, kisub kaasa selle taltsutamatu, ürgne jõud, ja pead kokku võtma tahtejõu, et mitte alistuda ja lasta end kaasa viia.

Palju inimelusid on Imatra võtnud.

Veelangus ei ole Imatral eriti kõrge, umbes 18 mtr. Aga äkkitõkestatud, paisunud veemassid, suruvad sellise vihase jõuga peale, nii hoogsalt viskuvad vastu kalju rahne, et mürin kuuldu üle 10 klm. kaugele.

Keskmise veeseisu juures on vee läbivool 576.000 liitrit sekundis, kose jõud vastab 141.312 hobujõule.

Vägevat koske on inimesed rakendanud oma teenistusse. Suur jõujaam võtab ära osa kose ürgsest metsikust jõust ja ilust. Ent ka nõnda taltsutatunagi: on ta veel võimas küllalt.

Lakkamatult paiskub ta vastu süngeid kaljusid ega lase mäge tõkestada teed ja laulab lakkamatult oma võimsat võidulaulu. Kuulatavad kallastel kõrged, vankumatud kaljud, kogu kaljule rajatud maa näib kuulatavat seda.

Pidulikult seisavad kaldal imekõrged, saledad karjala kased ja kose aur kastab nende ühkeid latvu. Suured tumedad metsad kajastuvad kose kohinast, kannavad ta kõnet kaugele üle maa.

Baldvini tungal.

Oma avalikust elust lahkumise kõnes ulatas endine peaminister Baldwin Inglise noorsoole järgmise tungla:

„Tungal, mille ma teile annan ja mida teie peate kandma kõigil impeeriumi teedel, on see suur ja kristlik tõde: kohelge inimest kui eesmärki, aga mitte kunagi kui abinõu; ja elage inimlikus vendluses, mis eeldab jumalikku vendlust.“

Viljapuude harvendamine ja noorendamine.

Meie vanemates aedades leidub väga sageli liiga tiheda, kiirelt raugastuva võraga vilja-, eriti õunapuid. Sellistelt puudelt pole loota korralikku saaki ning nende eluiga jääb lühikeseks. Neid tabavad kergemini haigused, võra sise-misi oksid kuivub, aastakasv on lühike. Vili seesugusel puul jääb peeneks, ilus värvus kaob ja maitse muutub tuimaks.

Et niisugust puud panna kandma uuesti väärtuslikku vilja, peame võra kas harvendama või noorendama. Harvendamine tuleb teostada sel juhul, kui puul on aastakasv veel küllalt pikk (15—20 sm), puu ise küllalt elujõuline, s. o. enne raugastumise süvenemist.

Liig tihed võra on omane mõningatele sortidele, nagu Sibulõun. Kuid sellest hoolimata vajab just Sibulõunapuul tugevat võra harvendamist, kui tahetakse saada suurt, ilusat ja maitavat vilja.

Arusaadav, et meie aedades ei esineks selliseid liig tiheda võraga viljapuid, kui harvendus toimuks noorest east alates järjekindlalt. Suur, järsk võraharvendus mõjub puule vapustavalt kui järjekindel lõikamine igal kolmandal aastal. Järjekindla harvenduse puhul ei teki ka saakides suuri kõikumisi. Kuid hoolimata kõigest sellest leiame siiski õunapuid, mille võra on tihe nagu luud.

Võra harvendamise ajaks sobib varakevad (märts, aprill), mil suured külmad möödas, kuid puu mahl pole veel liikumas. Haavade paranemise seisukohalt oleks küll parem lõigata siis, kui juba noored lehed tekivad või kuni juuni lõpus — juuli algul. Kuid viimased lõikamised on vähem tarvilikul, kuna see ajalisel on raskem ja teostatav ainult sel aastal, s. o. lõikeaastal mittekandvate puude juures.

Varakevadel harvendame pehme ilma puhul. Et vältida puukoore vigastusi, siis on parem töötada kinnastatud kätega.

Algajal on raske otsustada, mil määral ja milliseid võraoksi kõrvaldada. Siin peame lähtuma valgustusest: pärast lõikamist peab võra olema nii hõre, et lehtinud puule valgus ja õhk pääseks kõikjal võimalikult hästi

juurde, sest just valgus on meie oludes tähtsam viljakust määrav tegur.

Võra harvendamisel kõrvaldame järgmised oksad:

1. Kõik täiesti või osaliselt kuivunud oksad.

2. Haiged ja vigastatud oksad kas aluselt või kui see oks eriti vajaline, siis lõikame ainult osa ära kuni terve kohani.

3. Risti kasvanud ja üksteist hõõruvad oksad, kui neil on tekkinud vigastusi. Asuvad oksad risti, kuid pole veel vigastatud, siis kõrvaldatakse harilikult nõrgem või vales suunas kasvanu.

4. Liig tihedalt asetsevad oksad, millel asuvad viljaoksad on enamikus kuivanud ja sageli katab koort sammal. Kõrvaldatakse jällegi vanemad ja kiduramad.

5. Kahvelharudest, s. o. kus üks oks hargneb kaheks enam-vähem võrdseks haruks, lõigatakse alumine kas lühemaks või täiesti välja. Üksikutele sortidele on kahvelharude moodustamine eriti omane, näit. Tartu roos, Antonovka, Titovka j. t. Niisuguste okste tekkimist püüame eriti nooremate puude juures pidurdada, kuna vastasel korral lagunevad puud parimas kandeeas ning heast puust jäävad ainult varem.

Niisugused kahvelharud ei ole mitte üksi okste lõhenemise põhjuseks, vaid hargnemise kohale asub sageli viljapuude kurjem vaenlane — viljapuu-vähk.

6. Rööbiti asetsevatest jämedamatest okstest tuleb kõrvaldada üks, kui nende vahe on vähem kui 35—40 sm.

7. Oksad, mis asuvad liiga maa lähedal ja takistavad maaharimist. Üksikutel sortidel on aga omane kasvada leinakujul — allarippuvate okstega. Nende juures pole võimalik seda punkti rakendada. Nimetatud sordilised puud peaksime istutamisel asetama omaette ritta, et vältida puude vigastamist hobusega maaharimisel.

8. Vesivõsud, topsakalt ja püsti kasvavad oksad, kõrvaldatakse täielikult, kui võra harudel on küllalt kõrvaloksi. On aga võra harud lagedad, võime vesivõsudest kasvatada viljaoksi, kui neid

lõikame nii, et järele jäävad umbes vaksapikkused vesivõsu tüükad. Vesivõsud tekitavad ainult siis, kui puu kasvutingimustes esineb mingi suurem muudatus kas väetuse, niiskuse või mõne muu kasvuteguri alal.

9. Kipub puu kasvama ühekülgselt teatavasse suunda, mille tulemuseks on viltuvajumine, siis lõigatakse tugevamat kasvavaid oksid tasakaalustamiseks tagasi.

10. Kõrvaldatakse või kärbitakse oksad, mis rikuvad puu normaalset kuju või tasakaalu.

Harvendamisei vältime puu üldise kuju muutmist. Hoidume lõikamast väikseid oksid ja eraldame vähem, aga suuremaid oksid, et vähendada seega haavade arvu. Hoidume jämedamate okste laasimisest kõrvalokstest.

Okste lõikamine toimugu suurima hoolega. Eriti jämedamate okste kõrvaldamisel juhtub sageli pahaloomulisi vigastusi. Selle vältimiseks tuleb oks enne lõplikku kõrvaldamist saagida esialgu 30—40 sm kõrgemalt ja alles siis aluselt.

Haav jäägu võimalikult väike, seepärast saagida risti oksa nii, et haava ülemine serv ühtlasi näit. tüvega, kuna alumine jääks poolviltu tüvest vähe eemale. Kunagi ei tohi jätta tüvele oksatüükaid, kuid ka mitte liig lähedalt lõigata. Oksajupid kuivavad, siis kõdunevad ning tekitavad lõpuks puutüve mädanikku.

Haava ääred lõigatakse kergelt siledaks ning haavad kaetakse kas õlivärviga (mitte valgega), puuvahaga või võrdsest osast savist ja veise sõnnikust valmistatud pudruga, kuhu hulka segatud veisekarvu. Viimane määre on odav, praktiline ja omab hea parandava toime.

Võra lõikamisel hoidume igasuguste vigastuste tekitamisest, seepärast tarvitame vabaltseisvat kahepoolaga redelit. Püüotsa ronimine rasketes saabastes tekitab tõsisel vigastusi, kuhu asub viljapuuvähk.

Noorendamine on juba puule raskem operatsioon. Enne noorendamist tuleb kaalume põhjalikult, kas puu on suuteline parandama tekkinud rasked haavu ja andma siis veel aastate jooksul korralikku saaki.

Noorendamine on teostatav ikkagi ainult tervete puude juures, mis liigse viljakuse või puuduliku hoolekande tõttu enneaegselt raugastunud. Noorendamise mõte seisab selles, et sundida puud tugeva lõikamise teel kasvata uusi noori oksid, mis siis paari aasta pärast kannaksid korralikku saaki.

Kõige sobivam on noorendamine 40—60 a. puude juures. Seda teostada aga ikka ainult sel juhul, kui see hädavajalik ja kui noorendamisega koos suudame teostada ka korralikku maa-harimist, väetamist ja kahjuritõrjet. Piirdume aga ainult puu noorendamisega, jättes sooritamata teised tööd, siis on kindlasti kasulik üldse loobuda noorendamisest.

Noorendamine on õieti võra harvendamine koos tugeva võraokste kärpimisega. Harvendamisest järelejäanud oksad lõigatakse umbes poole võrra tagasi, nii et võra üldine kuju jääks üldiselt endiseks, s. o.: kunagi ei tohi anda laiavõralisele puule püramiidikuju ega vastupidi.

Võra harude alusel asuvad nooremad ja vähemad oksad jäetakse tagasi lõikamata, kuna tugevamad ja kõrgemalasuvad tulevad kärpida.

Noorendamine toimub varakevad. Lõikamine ja haavade määrimine toimugu suurima hoolega.

On väga vajalik, et algaja kordki teeks läbi vilunud aedniku juhtimisel nii võra harvendamise kui ka noorendamise, et noor silm õpiks õieti nägema ja käsi omandaks kindlust.

Noorendamisele ärge võtke esimesel aastal rohkem kui ühe puu ja alles järgmisel aastal, kui olete näinud oma töö tagajärgi, asuge uute kallale.

A. Haavanit.

Ainult neil ei tohi olla vabadust, kes vabadust ei tunnista!

A. Leps.

Kas lamba- või kunstvill.

Kodumaa lambavillal on praegu kullaväärtus. Villakaubanduse korraldamisega on kodumaa villa hind meil niivõrd kõrgele tõusnud, et seda ei raatsita enam omatarbeks tarvitada. Läbivillane riie ja läbivillane ülikond on juba uhkusaajaks muutumas. Villale tuleb nüüd aseaineid lisaks tarvitada, nagu: puuvilla, kunstvilla ja kunstiidi. Välistvillale ei saa panna ühtegi lootust, sest seda pole nüüd sõdade ajal enam kuskilt saada.

Villasegune või poolvillane riie pole maainimestele mingiks uudiseks, sest seda on varemgi valmistatud, tarvitades kord koe-, kord lõimelõngadena puuvillast või linast lõnga. Samuti on tuttav maainimestele ka puuvilla ja lina segamine villasse ja sellega koos kraasimine. Kahjuks aga ei suuda villa täielikult asetada ükski teine kiudaine, ei isegi praegu nii kuulus ja tarvitatav kunstvill — lanitaal ega tselluloosvill — vistra ja nylon. Villal ja villasel riidel on erilised omadused, mida ei oma ükski teine kiudaine. Villa elastsus, vetruvus, teeb villase riide elavaks, hästi kukkuvaks ja mittekortsuvaks. Villane riie ei ole tundlik niiskusele ja kuivale. Märg villane riie ei kisu end kokku nagu seda juhtub linase ja puuvillase riidega. Villane riie on värvikindel ja ei kaota oma läiget isegi vanana. Kuna villakarvad omavad erilise soomustetaolise ehituse, mis võimaldavad villa kiude kergesti ja kohedalt lõngaks kehrata, ilma et kiud oleks üleliia kokku keeratud ja keerdu pingutatud. Kore villane lõng täidab hästi riide pinda ja meie saame paksu, sooja riide, mis hoiab eneses hulka õhku ega lase tuult läbi puhuda ega külma õhku läbi tungida.

Pool- või kunstvillane riie võib värvilt ja muustrilt olla isegi ilusam, kuid tema kandmisel tulevad peagi ilmsiks hulk puudusi. Nii teame, et villane riie, millesse on segatud lina või puuvilla — kortsus märjaks saades kergesti ega hoiu kandmisel oma vormi, sest lina ja puuvilla kiud on eriomadustega ja kisivad end märjaks saades kokku, vill aga venib isegi märjalt pikemaks. Kandmisel muudavad lina- ja puuvilla-

kiud kergesti värvi, ning riide pind tundub peagi vanana.

Poolvillase riide valmistamisel tuleb silmaspidada, et villakarvad saaksid villase riide värviga värvitud ja puuvilla ja lina kiud eri värviga värvitud. Puuvilla- ja lina kiud ei oma erilist elastsust, mistõttu puuvillast ja linast riidest rõivas kortsus kergesti. Samuti on puuvillast ja linast valmistatud riie nn. „külmriie“, kuna nende kiud kleepuvad ketramisel võrdlemisi üksteise ligi ja ei jäta kuigi palju õhku kiudude vahele, mis annaks n. n. „soojalõnga“, nagu harilikult villast lõnga peetakse.

Viimastel aastatel on villale tulnud kaks tugevat võistlejat: tselluloosvill ja lanitaal, mis võivad villa asendada peaaegu täielikult ja täita kõikide teiste kiudainete ülesandeid, nagu lina, puuvilla jne. Harilikult tarvitatakse tselluloosvilla ja lanitaali lambavilla asemel ja lambavillaga segatult. Et vahet teha, kas riides on kunstvilla või koosneb see üksnes lambavillast, seks tutvuneksime käesolevas kirjutises nende omadustega.

Tselluloosvill. Tselluloosvill on valmistatud tselluloosist ja seega algaine puu. Tselluloosvilla on väga paljudes sortides ja erinimetuse all müügil, nii näiteks: vistra floxan, matt-flox, tiolan, cuprama jne. Käsitleksin siin ainult üht tselluloosvilla sorti ja nimelt vistrat, kuna see ehk on praegusel ajal kõige rohkem tarvitatav.

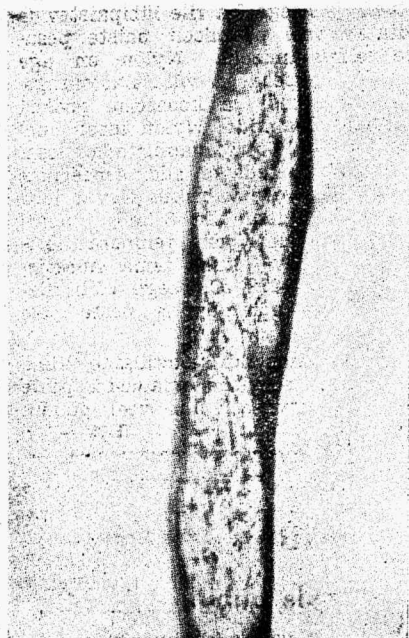
Tselluloosvill — vistra on kunstiidi sarnane, kuna vistra valmistusaine on samuti tselluloos, nagu kunstiidilgi.

Tselluloosvill aga ei jäta välimuselt siidi muljet, vaid vastava töötlemissel järele omandab ta kõrgeväärtusliku, puhta ja valgeks pleegitud lambavilla mulje. Vistra kiud on 40—100 sm pikkused ja kiupeenusel AA kuni A kvaliteediga, seega mähkne lambavilla peenusega. Kuid eri riidesortide valmistamiseks tehakse ka B—C sordilist vistrat, mis vastab meie shropshiri ja shevioti villale. Palja silmaga ei saa tselluloosvilla eraldada lambavillast, vahet on vistra ainult suurema läikega

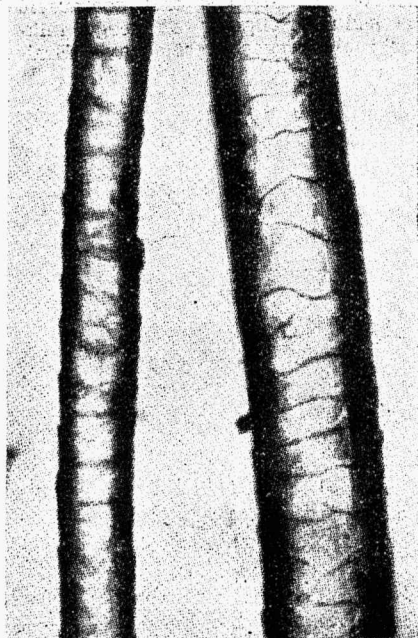
ja peenuselt väga ühtlaste kiududega, kuna kunstvilla saamiseks pressitakse ümbertöötatud, vedel ja veniv tselluloosimass, nn „ketruslahu“, läbi peeneaukudega terasplaadi, millest välja venivad kunstvilla kiud. Läbilõikelt on kunstvill — vistra lambavilla sarnane. Kunstvill-vistra omab küll ka loogakesi, nagu lambavillgi ja on seega kergesti palja silmaga eraldatav, kuigi loogakesed on väga korrapäratud.

dusi, mida annavad lambavillale soomusekesed.

Tselluloosvill-vistra tugevus ületab kuiva tselluloosvilla juures isegi lambavilla tugevuse. Märjalt venib kunstvill rohkem kui vill ja katkeb kergesti, eriti high on tselluloosvilla tugevusele vaenlaseks. Elastsus on tselluloosvillal harilikult rahuldav, kuid auru ja rõhu all kaotab sagedasti oma elastsuse ja muutub hapraks.

1. Tselluloosvilla kiud, suurendatult.

2. Lambavilla kiud suurendatult.

Mikroskoobi all on aga väga kerge eraldada igasugust kunstvilla lambavillast (vaata pildid 1 ja 2). Tselluloosvill — vistra nagu iga teinegi kunstvill, ei oma soomusekesi, nagu seda on lambavillal. Villa soomusekesed ongi, mis annavad lambavillale erilise omaduse — kõheduse, mis võimaldab kergesti pehmet ja lõtvat lõnga kehrata. Tehnika on viimasel ajal niivõrd edenenud, et vistra juures on puutud isegi neid loomulikke villa soomuseid järele aimata ja seks on vistra lõngakiud kehratud kõrgitõmbaja sarnaselt keertu millega on saavutatud umbes neid oma-

kuna lambavill laseb end pressi ja auru mõjul igati vormida. Üldiselt tarvitatakse tselluloosvilla lambavillaga koos, segatuna, ja seega ei ilmne temal riides ühtegi silmapaistvat puudust.

Kunstvill annab värvida sama hästi kui lambavill, kuigi teda tuleb eraldi värvida ja eri värvidega, mitte lambavilla värvidega.

Kuna harilik vill omab loomulikke rasva-higi, mis teeb villa pehmeks ja aitab töölemisel peene lõnga kehramisel kõigiti kaasa, siis tuleb kunstvilla enne kehrust rasvatada või õlitada oliivi õliga.

Tselluloosvill on võrdlemisi odav, kuna selle kilogramm maksab kõigest 2—3 krooni ja seda võiks eriti praegusel ajal, millal lambavill väga kallis, isegi väiksematel ketrustööstustes tarvitada lambavillaga segatuna.

Lanitaal, piima ehk kaseiini vill, on viimasel ajal leidnud kõigiti poolehoidu ja tarvitamist, kuna ta sarnleb kõigiti lambavillaga, eriti oma keemilistelt omadustelt. Füüsilistelt omadustelt sarnleb lanitaal kunstiidile ja tselluloosvillale. Lanitaal ei oma soomuseid nagu tselluloosvillgi ja on seega mikrokoobi all kergesti eraldatav. Eraldada saab teda tselluloosvillast põletamisega, kusjuures lanitaal põleb kärsa haisuga, tselluloosvill aga nagu puuvill, heleda leegiga.

Lanitaali kiud on 10—12 sm pikkused. Peenuselt on lanitaali kiud umbes 23 u peenusega, seega meriino villa peenusega. Temperatuuri suhtes peab lanitaal üleval nagu lambavillgi; üle 95° C kõrbeb lanitaal nagu villgi. Lanitaali värvimine sünnib sarnaselt lambavillaga.

Lanitaali saamisviisid pole täpsalt teada, kuna need on patenteeritud. Toormaterjaliks tarvitatakse üksnes kaseiini, kuid mitte kõik kaseiini

ni sordid ei kõlba lanitaali valmistamiseks, vaid n. n. tekstiilkaseiini, mis on saadud lahja piima kalgendamisest, loomuliku piimahappega või nõrga väävelhappega piima kuumendamisest.

Nylon. Viimasel ajal ja eriti nüüd sõdade ajal on ameerikas ülesleitud ja täielikult sünteetilisel (algosad, milles: kiviüsi, vesi ja õhk) koostatud kiudaine — nylon. Nylon on veel kiüll katsete ajajärgus, kuid välimuselt on nylon puuvilla sarnane, kiud on läbipaistvad, ja seega ka riie läbipaistev ja tarvitatav veel peamiselt naiste pesuriiete valmistamiseks. Nylon on aga väga elastne, peaaegu villa elastsusega. Keemilise ehituse ja koosseisu poolt on nylon polyamiid. Nylon laseb enesest peenemaid kiude valmistada, isegi peenemaid, kui seda on siid. Ameerikas Sefordis, Delaware vabrikus olevat juba valmistatud nylooni üle 8 milj. dollari väärtuses. Nylon on temperatuurile väga vastupidav, kuna tema sulamispunkt on 205—278° C, seega võib riiet isegi puhtaks põletada ja pesta pole tarviski.

Nylon on tuleviku tekstiilaine, kuna ta omab kõik soovitud omadused, peale suure läbipaistvuse, mis veel puudub.

— JKA —

Milles peitub saladus?

Mõtteid möödunud karskusnädala puhul.

Soomlaste vastupanu tugevuse saladuse kohta kirjutab Hollandi leht „De Telegraaf“ muuseas: „Soomlased võitlevad „kuiva“ sõjaväega. See tähendab seda, et vägijoojid ja alkohol on sõduritele karmilt keelatud; garnisonides ei saa ainustki klaasitäit rummi“.

Et see nii võib olla, nähtub kas või ühe meie ajalehe 10. jaan. numbrist, kus 10 korda 15 sm. suurusel pinnal võime lugeda kolme sõnumit:

1) Koer päästis külmasurmast. Pakane võttis lumel magajal Narvas käed ja jalad. Tekstis võime lügeda: „August Aumer oli esmaspäeva hilisõhtul hakanud purjus päi koju poole minema. Tilti tän. nr. 23 maja juures väsinud ta ära ja jäänud lumele magama.

vaatamata et väljas pänkus 30-kraadiline pakane.“ A. Aumer oli 49 a. vana.

2) Joobnu surm lumehanges, kus loeme: „Virumaal, Mahu vallas leiti teisipäeva hommikul Rannu koolimaja lähedalt lumehangest kange tunult samas vallas elutsenud Evald Arm, 23 aastat vana. Nagu selgus, oli surm järgnenud külumisele joobnud olekus.“ Ja kui loeme selle lühisõnumi lehest läbi, siis võime veenduda, et see oli purjutamise loomulik tagajärg, mitte õnnetus, nagu sõnumi allpealkirjas märgitud.

3) Külma võttis pagaril sõrm. Denaturaat sai saatuslikuks pagari Kursmanile, kes denaturaadinaimas magas õõ lumehanges. Tal amputeeriti sõrmel ja varbad.

Nii meie ühe päeva andmed ühe maa-
konna kohta. Võrrelgem neid vennas-
rahva omadega.

Ja kui siis küsitakse, kas on vaja
jatkata karskustööd, siis peaks neistki
napest ajalehesõnumeist vastus olema
enam kui selge — on.

Aga kas karskustööil meil on tule-
musi? Oleme 50 aastat teinud karskus-
tööd. (Sügisel pidasime mõõduka pidu-
likkusega 50 a. karskustöö juubelkong-
ressi). Ometi näitavad meil arvud aas-
ta-aastalt alkoholist jookide tarvitam-
ise tõusu: iga inimese kohta tuli Ees-
tis keskmiselt puhta 100 kraadiline piir-
ituse peale ümber arvatult:

1932. a. — 2,02 l.

1934. a. — 2,43 l.

1936. a. — 3,20 l.

1937. a. — 3,31 l.

„Ning 20. 12. 1938. a. jäi 70 aastane
praost Jalajas Narva linnavolikogus ai-
nukeseks vastuhäletajaks, kui oli kü-
simuses loa andmine uue restorani ava-
miseks”, nii kirjutab J. Tork „Keva-
dikus”.

Aastas jooime ära 30 milj. krooni
eest alkoholiseid jooke. Seega igale in-
imesele — kaasa arvatud ka naised ja
lapsed — langeb aastas üle 20 krooni
alkoholi kuludeks.

Täisealise mehe kohta teeb see 52
krooni ja iga leibkonna kohta Kr. 80.—
Seega küllaltki hinnatavad arvud. On
ju meil palju neid leibkondi, kelle kuu

sissetulek ei ületa 80 krooni. Nii siis —
ühe kuu palk läheb alkoholile. Harili-
kult perekonnapea enda kaudu.

Kas seda ei ole siiski liiga palju? Ja
kas sellisel juhul jutud rahva vaesusest
ei ole naeruväärsed? Juttu võiks olla
vast — andke andeks — rahva rumal-
lusest.

Karskustöö sarnlebki oma iseloo-
malt üldise haridus- ja kasvatustööga.
Karskustööga tuleb iga uue põlvkonna
juures alata, nagu lugemaõpetamisega
tuleb koolidel pidevalt tegemist teha.
Rahva haridus ja teadus sammub võidu
teed, nii ka karskus sammub võidu teid.
„Karsklaste ja karskusmeelsete pere!
Maailm ei ole täiuslik, kuid ta on vare-
matel aegadel palju vähem seda olnud.
Kui tänapäeval enamik usub, et alkoholi-
ismi võitmine on utopia, siis õpetab
ajalugu, et mõnigi utopia on elus või-
dule pääsenud. Kui viimastel aastatel
alkoholitarvitamine on tõusnud, siis
andku ajalugu meile usku: ajutiste
seisakutele vaatamata sammub inim-
kond võidurada üles valguse poole. Meie
võidame päri vusneeduse. On metsloo-
made halvemaid instinkte taltsutatud,
siis suudame ka inimeste madalaid kirgi
maha suruda.” (J. Tork).

Praegune aeg nõuab meie kõikide
koostööd kalli kodumaa kasuks ja vaba-
duse kindlustamiseks. Kas ei peitu meil-
gi rahuldava tagajärje saavutamise sa-
ladus „kuiva” rahva ühispingutuses.

Agr. Aksel Mark.

Hoiustekogumise võistlus noortele.

Noorte hulgas säästmise mõtte kas-
vatamiseks on Riigihoiukassa poolt
väljakuulutatud esimene üleriiklik hoiu-
tegevuse võistlus noortele. Sellest võist-
lusest võtavad osa 8 ülemaalist noor-
soo organisatsiooni; nooredkotkad, kodu-
tütred, skaudid, gaidid, maanoored,
ÜENÜ, NMKÜ ja KNNÜ, kes arenda-
vad oma liikmeskonnas teadlikku hoiu-
tegevust, rakendavad selgitustöö ja vas-
tavate propagandavahendite abil oma
liikmeid järjekindlale sihtkogumisele ja
hoollitsevad selle eest, et võimalikult
suurem arv organisatsiooni liikmeid
oleks Riigihoiukassa hoituraamatute
omanikud.

Võistluse üldiseks juhtimiseks on
loodud nimetatud org-est Riigihoiukassa
juurde eriline noorsooorganisatsioonide
hoiutegevust korraldav toimkond.

Võistlus kestab kuni 1. nov. 1940. a.,
kusjuures iga organisatsioon juhib oma
liikmete hoiutegevusse rakendamist ise-
seisvalt.

Iga võistlusest osavõtja organisat-
sioon koostab oma organisatsiooni ula-
tuses hoiutegevusele rakendamise kava
ja esitab selle Riigihoiukassale hilje-
malt 1. märtsiks 1940. a. kirjutamiseks.

Võistluse tagajärgede arvestamiseks
peavad võistlusest osavõtjad org-ide:
1) registreerima liikmete Riigihoiu-

kassa raamatud, märkides ära hoiuraamatu numbri, hoiuse suuruse ja Riigihoiukassa asutise, kes hoiuraamatu väljaannud, 2) teatama liikmete arvu 1. nov. 1940., 3) näitama mitu % liikmete üldarvust on Riigihoiukassa hoiuraamatu omanikud ja 4) näitama liikmete poolt hoiuleviidud summa. Võistluse tulemuste arvestamiseks saadetakse Riigihoiukassa poolt eriline aruandeleht. Kohalikud organisatsioonid peavad aruandelehed täitma ja esitama need keskorganisatsioonile hiljemalt 20. nov. 1940. a. Keskorganisatsioonid saadavad andmed edasi Riigihoiukassale hiljemalt 1. detsembriks 1940. a.

Võistluse ergutuseks on Riigihoiukassa Nõukogu poolt määratud preemiad 10 senti iga noorsoo-orgi liikme kohta, kes omavad Riigihoiukassa hoiuraamatud.

Preemiasummad antakse välja vastavatele keskorganisatsioonidele hiljemalt 15. det. 1940. a., kes need jagab esikohtadele tulnud üksustele hiljemalt 31. det. 1940.

Riigihoiukassal on avatud üle riigi üle 200 agentuuri, kuhu on noortel võimalik hoiuseid paigutada. Hoiuraamat antakse välja Kr. 1.—sissemaksuga ja tähtajalistelt hoiustelt maksetakse 3,5—4% ja tähtajata hoiustelt 3% intressi.

Maanoorte mõttevahetuse nurk.

Noored — õppige vestlema!

Elus on sageli tähtsam kui ükski väimuvara — inimese oskus võita ligimiste simpaatiat ja sõprust. Meie võime tegevikust elust tuua rohkesti näiteid sellest, kus kõrgesti koolitatud, akadeemilise haridusega inimesed ei löö elust läbi. Nad siplevad väikestel kohtadel ega jõua edasi. Alati pole nemad ka seltskonnas meeleldi nähtud külalisteks, sest puudub oskus olla huvitav ja simpaatne.

Ei saa salata, et edu saavutamiseks peab inimene olema korraliku välimusega, hästi riietatud ja heade kommetega ning tark. Kuid kõik need vourused ei aita meid igakord edasi, kui meil puudub isiklik menu.

Meie teame, et meie rahvakihtides elab väga mitmesuguste huvialadega, kui ka kutsealadega inimesi, meie saaksime neile ainult siis olla huvitav ning võita nende poolehoidu, kui meie nendega kokkupuutudes oleksime suutelnised nende huvialadelt vestlema ning keskustelu looma. Meie tänapäeva inimene ei suuda aga tehnika ning teaduste hüigja arenemise tõttu seda kunagi. Ka vajaksime meie siin suurt intelligentsi, kohaneda olukorrale ja õieti tabada teise

huviala, mis pole mitte kerge. Pealegi suuremas seltskonnas või koosviibimisel ei saa see üldse kõne alla tulla, sest seal võib viibida mitmesuguste huvialadega inimesi, kus see, mis ühte väga huvitab, teisele koormavaks võib saada. Meie, noored, aga teame, et lõbusad lood, jutustused ja naljaterad meeldivad kõigile, neid kuulavad kõik heameelele, vaatamata sellele, mis kutse või huviala kellegil on ehk missugusesse seltskonnakihti või kõrgele ametikohale keegi kuulub.

See on oskus, kergeim võte, mis viib inimesi üksteisele lähemale ja süvendab sõprust. Hea vestleja, kes mõistab ka kuulajaid kaasa tõmmata, on seltskonnas alati nähtud liige, sest tema võib lõbusate lugude jutustamisega vältida vaikseid momente, kus sunnitud katsutakse, üksikute mõtete vahetamise teel, alustada vestlust, mis just eriti siis ei taha pinda leida, kui külaliste hulgas ka võraid on. Nüüd tarvitseb aga kellegil väike huvitav jutukene esitada, lubades oma jutule ka vähemärkusi teha ja peagi ollakse elavas keskustelus. Kõikide tänutunne simpaatiat ja tähelepanu jääb nüüd püsivalt „päästjale“.

Ma olen väiksemas ringis akadeemilise pere koosviibimist näinud, kus mõne võõra külalise tõttu kodune keskustelu pinda ei leidnud. Ei olnud inimest, kes paari lõbusa vahemärkusega või loo jutustamisega oleks mõistnud daamide ja härrade süngust hävitada ning ühist meeleolu luua ning sellega ka omale lugupidamist ja tähelepanu võita.

Noored, õppige kõnelema, õppige huvitavalt ette kandma lugusid, mis toovad kuulajatele rõõmu ning naeru, mis teile ukсед avab kõikidesse seltskonnakihtidesse. Alul vestelda teistelt kuulatud või raamatust loetud naljatükke, hiljem olete suutelised aga tegelikult elust ise anekdoote ning lõbusaid lugusid koostama ja ette kandma. R. P.

Maanoorterinõide tegevusest.

Mauri noored asutavad kodumuuseumi.

Mauri maanoorterinõide üldkoosolekul esimees A. A g a r kandis ette möödunud aastase tegevuse aruande, mille järelle Mauri mn.-ring Vastselina Konvendi piirkonnas teiste organisatsioonidega võisteldes on saanud rohkesti meistrikohti ja ka näitusel auhindu.

Uues töökavas on muuhulgas kodumuuseumi asutamine ja ajakohase klubilise tegevuse arendamine. Üldkoosoleku puhul ilmus seinalehe „Mauri Elu” esimene number ja avati avalikuks kasutamiseks lugemislaud Mauri koorejaama ruumes 10 ajakirjaga.

Ringi auliikmeks valiti Vastselina ringivanem aiandusassistent Jaan Sibul, kes ringi asutas ja pikemat aega ringivanemana töötas. Senine ringivanem A. Sibul ja abi Aug. A g a r valiti tagasi. Esimeheks valiti lahkuva A. A g a r i asemele Aino A r u s a l u ja juhatusse liikmeteks Leida A g a r, Amanda A r u s a l u, Elli K e i r, Vilve H ä r m ja Heldur R i k a s. Revisjoni Vold. A g a r, Pärja A r u s a l u ja E. S a a r n i i t. Öpirinõide juhatajaks valiti Armelt A g a r.

Vaeküla mn.-ringi tegevusest.

Vaeküla ümbruskonna maanoorterinõide pidas aasta-peakoosoleku laupäeval, 27. jaan. Vaeküla põllunduskooli ruumes. Tegevusaruandest selgus, et ring on möödunud aastal aktiivselt tegeutsenud, korraldades rida referaathuviõhtuid, võttes osa Mõdriku ja Arkna põllutöökooli juures toimunud maakondlikust konvendivahelisest võistlusest. Näitetrupp prl. K a i s l a juhata-

sel ja rahvatantsude trupp prl. T a l l i k a juhatusel on esinenud paljudel kordadel. Ring võttis osa üleriiklikust seemnepuhtimise võistlusest, kus ületas ühe aastaga 2-aastase viljapuhtimise normi. Ring ostis ka möödunud aastal lipu.

Kassaaruanne võeti 175 kr. suuruselt ja eelarve 170 kr. suuruselt muutmatult vastu.

Esimeheks valiti senine esimees Oskar Kool, juhatusse Ida Tallika (uus), Imbi Tiidumaa, Aasu Aas ja Arnold Kasesalu (uus); revisjonikomisjon: Selta Urbas, Ellen Kivisoo ja Endel Tam m.

Noortejuhtide kursused Otepääl.

Otepää Konvendi Maanoorte Ühenduse korraldusel peeti konvendi piirkonnalised maanoortejuhtide kursused laupäeval, 10. veebr. ja pühapäeval, 11. veebr. Vana-Otepää algkooli ruumides. Kursused algasid kl. 9 homm. Loengutega esinesid Tartumaa noorteinstruktor H. Saar, pr. H. Paglant, instruktor E. Illak, konsulent L. Osipov ja instruktor K. Lukk. Esimese õppepäeva õhtul demonstreeriti kursusalasile kitsasfilmi Tartumaa noorte tegevusest.

Kavastu maanoorterinõide

pidas peakoosoleku 4. veebr. kohaliku algkooli ruumes.

Koosoleku algul mälestati püstitõusmisega eelmisel aastal varalähkunud maanoort Erich K a d a r i.

Ring on asutatud 1939. a. Ühe aasta jooksul on peefud rida töökoosolekuid ja referaathõhtuid, millest noored innukalt osa võtsid.

Töökoosolekutel käsitati kanapidamist, kodukaunistust, juurvilja harimist jne.

Ringi ümber on kogunenud üle 30 noore.

Möödunud aasta suvel annetati ringile Haljala põllumeeste konvendi poolt lipp.

Peakoosolekul otsustati astuda Eesti noorsoo karskusseltsi liikmeks, ning võtta tegevuskavva sellega seoses olevaid küsimusi.

Juhatusse valiti vanadest tagasi A. Allaste ja E. Noormägi, ning uutena E. Moor, H. Kari ja Ellen Toomikas.

Elva Maanoorte Ühenduse

täiskogu koosolekust, mida juhatas ühenduse vanem M. Kiis, võtsid osa pea kõikide konvendi piirides töötavate maanoorteringle (arvult 11) esinajad. Möödunud aasta tegevusülevaatest selgus, et tegevus maanoorteringle on arenenud edukalt. Ringide arv tõusis 11-le. Korraldati ühine suvepäev, võeti osa võistlustest ja aidati kaasa kodumajanduse erinäituse korraldamiseks Elvas.

Uues töökavas on muu hulgas ette nähtud kahepäevase õppelaagri korraldamine mõnes talus, üleriigilisest maanoorte suvipäevast osavõtmine, võistluste korraldamine jne. Ka paneb ühendus välja auhinna paremale ringile. Uude juhatusse valiti: abivanemaks Uderna koolijuhataja Ed. Oja (end.), kirjatoimetajaks E. Rahumaa Kongutast (uus), abiks Salme Pastak Lagujast (uus) ja laekuriks Endel Tiigane Lagujalt (uus).

Maanoorte juhtide kursus Simunas.

Simuna maanoorte ühenduse korraldusel peeti 2.—4. veebr. s. a. Avanduse põllutöökooli ruumes konvendipiirkonnaline maanoorte juhtide kursus. Kursusel esines noorte organiseerimistõesse puutuvate loengutega instr. E. Kello. Peale loenguid toimus praktilisi harjutusi koosolekute rakendamise ja juhatamise alalt.

Koos kursusega pidas ka Simuna konvendi maanoorte ühenduse üldkogu oma korralise aastapeakoosoleku. Uue juhatusse koosseis kujunes valimisel järgmiseks: abiesimeheks Aug. Sepa, sekretäriks Meeta Talts ja juhatusel liikmeteks Alfr. Mustassaar ja Valter Klaring; revisjonikomisjoni

Elmet Haavisto, Heinrich Murre ja Elmar Princken.

Otsustati korraldada noorteringle vahel taluvärvate korraldamise ja ehitamise võistlus. Kevadel otsustati korraldada Avanduse põllunduskoolis koos õppelaagri ja laulatusliikum. noorte tööde näitus.

Unukse maanoorteringle aasta-peakoosolekult.

Hiljuti toimus Unukse maanoorteringle korraline aastapeakoosolek. Koosolek kinnitas ringi aruande kr. 214 ulatuses, kusjuures ringil ülejäänud raha on kassas 58 kr. Suuremaks ettevõtteks oli 1939. aastal lõikuspäeva ja maanoorte tööde näituse korraldamine. Eeloleval aastal kavatakse jätkata tööd nii põllumajanduslike kutseteadmiste omandamisel kui ka seltskondliku ala viljelemisel.

Ringivanemaks on asutamisest saadik koolijuhataja A. Juhasoo, abideks valiti Enn Tõnismaa ja E. Naaskel. Uude juhatusse kuuluvad esimees Erich Org ja juhatusliikmed A. Rikkolas, V. Aarik, A. Allak ja K. Rätsep.

Räasa maanoorteringle peakoosolekult.

Neljapäeval, 24. jaan. pidas Räasa maanoorteringle kohalikus koolimajas aastapeakoosoleku Paul Männi juhatusel. 1930. a. aruanne ja 1940. a. eelarve võeti vastu ja kinnitati juhatusel poolt esitatud kujul. Juhatusse valiti enamuses vanad tagasi, uueks juhatuseliikmeks valiti Selma Kriisa.

Kasaritsa noored pidasid peakoosolekut.

Kasaritsa Maanoorteringle pidas oma aastapeakoosoleku 21. jaanuaril 1940. a. Kasaritsa vallamajas. Liikmeid oli kokku tulnud 90. Koosolekul kinnitati möödunud aasta aruanne 433,39 kr. suuruses. Võeti vastu ning kinnitati laialdane tegevuskava 1940./41. tegevusaastaks.

Uude juhatusse valiti: Esimeheks Vello Kapp, abideks Aino Tolk ja Verner Raudepp. Kirjatoimetajaks Amanda Ilves, abideks Heldi Toomsalu ja Elly Mägi. Kassapidajaks Herman Liiv. Revisjonikomisjoni: Osvald Meema, Jaan Kaarna, Ferdinand Mäesalu ja Ludvi Oru.

Erijuhtidest valiti: Avalike esinemiste juhiks Valter Toom, meelelahu-

tuse ja propagandajuhiks Eduard Kimask, perenaiseks Ida Mägi, raamatukogu-hoidjaks Leida Järv ning lipupuriks A. Hillep.

Senine ringivanem Paul Laugamets valiti edasi ringivanemaks ning Ludvi Järv ringivanema asemikkuks.

Vastseliina maanoorteringi peakoosolekut.

Vastseliina mn.-ring pidas pühapäeval, 21. jaan. oma aasta-üldkoosolekut.

Esimesel tegevusaastal on ring suutnud arendada hoogsat tegevust, on muretsetud lipp, asutatud lugemislaua, raamatukogu, kodumuseum ja keelpilide orkester. On võetud osa kõigist maanoorte üritustest ja korraldatud viis kursust. Ilmub seinaleht „Vastseliina Noorus“.

Koosolekuid peetud 36. Liikmeid: 38 tegev ja 18 toetajat. Ringivanemaks oli assistent Jaan Sibul, kes valiti tagasi.

Aruanne võeti vastu kr. 124,10 suuruses ja eelarve kr. 160,—. Uuel tegevusaastal muretsetakse orkestrile muusikariistu ja noote ja meesringiliikmete poolt valmistatakse kursusel raamatukapp raamatute ja kodumuseumi tarvis. Veebruarikuul on käsitööde, keedu ja esmaabi kursused. Ringi esimeheks valiti tagasi Paul Soesoo ja juhatusse Ants Mehine, Kalju Bendi, Harri Pürgi ja Vold. Tammsalu. Revisjonikomisjoni Arno Ots, Endel Jeedas ja Ev. Tsiirp.

Kanepi noorte lipumured.

Pühapäeval, 28. jaan. pidas Kanepi Maanoortering Kanepi konvendi ruumes oma järjekordset üldkoosolekut, kus koostati tegevuskava eelseisvaks aastaks. Koosoleku avas ja juhatas esimees V. Ratas, kes tegi teatavaks, et ringi põhikiri on 22. jaan. Ülemaailses Maanoorte Ühenduses registreeritud ning ring võib nüüd töötama asuda iseseisva ringina Kanepi Põllumeeste Konvendi juures. Koosolekul koostati ringi käesoleva aasta tegevuskava ühiselt. Üksmeelselt tõsteti üles ringile lipu muretsemise küsimus ning otsustati lipu valmistamiseks tellimine anda ettevõttele „Eesti Lipule“ Tallinnas. Lipp tahetakse valmistada juba eelolevaks kevadeks, mil külvipidustuste ajal toimuks lipu õnnistamine. Tegevuskavas võeti kursuste korraldamine, kavat-

susel on mitu referaatõhtut ja ka võistlusi. Tahetakse talvehooajal külastada ühiselt naaberringe, nagu Erastveret ja Karstet, kuhu sõidetakse suuskadel.

Antslasse asutati Maanoorte Ühendus.

Pühapäeval, 28. jaan. toimus Antsla põllumeeste konvendi ruumes, Antsla Konvendi Maanoorte Ühenduse asutamine, millest võtsid osa maatulunduse konsulent M. Volt, konvendi noortevanem A. Kaar, ringide vanemad ja esimehed.

Vastu võeti ja kinnitati 1940. a. tegevuskava ja eelarve. Tegevuskavas oleks: konvendi piirkonnaline kirjatööde võistlus, külvipüha, õppelaager, lõikuspüha koos maanoorte tööde näitusega jne.

Ühenduse juhatusse valiti: Peeter Koemets (Kaikal), Karl Novik (Lustilt), Joh. Rööp (Vaabinast) ja Ustav Veedler (Vaabinast). Peale selle kuulub juhatusse (esimehena) konvendi noortevanem, assistent Arvo Kaar. Revisjonikomisjoni valiti Reinhard Vernik, Aleks. Saaremets ja J. Pindis.

Ahja maanoored arendavad hoogsat tegevust.

Käesoleval aastal on Ahja mn.-ring oma töökavasse võtnud kanakasvatuse ja umbrohutõrje, kuna möödunud aasta tööülesannetest jätkatakse heinaseemne kasvatamist. Tüdrukutel on uuteks ülesanneteks sel aastal tööriivaste ja toiduvalmistamine. Samuti kavatseb ring osa võtta üle riigi korraldatavatest maanoorte-suvipäevadest. Majanduslikult on ring heal järjel ja kavatseb käesolevaks kevadeks tibude haudumismasinat muretseta ja toetada noorkotkaste telgi muretsemist.

Erastvere noorte peakoosolekut.

Teisipäeval, 30. jaan. s. a. pidas Erastvere maanoortering peakoosoleku. Ringivanemaks valiti tagasi Robert Oja, esimeheks F. Tõldsepp, juhatusliikmeteks Joh. Hõrak, E. Sikk ja Pärja Hõrak. Revisjonikomisjoni Leo Kasvand, R. Kongo ja A. Oja. Lauluvanemateks E. Sikk ja L. Kasvand. Näidendi juhtideks A. Narits ja L. Kasvand. Referaatidega esinesid L. Kasvand ja E. Oja. Referaatide kohta võeti elavalt sõna.